VN/1834/2018

21.11.2019

Hallintopoliittinen osasto/Minnamaria Nurminen

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

Eduskunnan vastaus EV 98/2018 vp — Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta HE 72/2018 vp

Puolustusministeriön ja sisäministeriön selvitys; Puolustusvoimien ja poliisin työnjako yleisellä paikalla lennokkien ja miehittämättömien ilma-alusten torjunnassa

Tausta ja eduskunnan lausuma

Eduskunta on 26.10.2018 hyväksynyt lain puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta (EV 98/2018 vp — HE 72/2018 vp). Puolustusvoimista annettuun lakiin (551/2007) lisättiin säännökset lennokin ja miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumisesta ja puuttumisesta päättämisestä. Puolustusvoimien toimivaltuudet on rajattu niin, että niiden käyttäminen liittyy aina Puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.

Puolustusvaliokunta totesi hallituksen esitystä koskeneessa mietinnössään (PuVM 1/2018, s. 5), että lainsäädännön toimeenpanon seuranta viranomaisyhteistyön rajapinnassa on tärkeää. Eduskunta hyväksyi lausuman, jossa edellytetään, että puolustus- ja sisäministeriö antavat vuoden 2019 loppuun mennessä selvityksen siitä, miten Puolustusvoimien ja poliisin työnjako yleisellä paikalla on toiminut lennokkien ja miehittämättömien ilma-alusten torjunnassa.

Laki puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta (1089/2018) tuli voimaan 1.1.2019.

Sääntely oli osa miehittämättömän ilmailun vastatoimintapakettia, jossa eri viranomaisille säädettiin toisiaan ja ennen kaikkea tehtäviään vastaavat toimivaltuudet miehittämättömään ilmailuun puuttumiseksi.

Viimeisimpänä tällaiset toimivaltuudet on säädetty Rikosseuraamuslaitokselle (laki vankeuslain muuttamisesta, 507/2019, 16 luvun 2 a §; miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttuminen, ja laki tutkintavankeuslain muuttamisesta, 508/2019, 11 luvun 2 a §; miehittämättömään kulkuneuvoon puuttuminen). Edellä mainitut lait ovat tulleet voimaan 1.7.2019.

Lakimuutosten sisällöstä

Puolustusvoimista annetun lain uuden 15 a §:n 1 momentin mukaan Puolustusvoimilla on oikeus ottaa ilmailulain (864/2014) 2 §:n 1 momentin 21 kohdassa tarkoitettu lennokki ja 22 kohdassa tarkoitettu miehittämätön ilma-alus teknistä laitetta tai

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

voimakeinoa käyttäen tilapäisesti haltuunsa, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun, jos se saapuu oikeudetta Puolustusvoimien pysyvässä käytössä tai 14 §:ssä tarkoitetussa käytössä olevan alueen yläpuoliseen ilmatilaan tai luvatta sellaiselle ilmailulain 11 §:ssä tarkoitetulle ilmailun rajoitusalueelle, joka sijaitsee edellä tarkoitetun alueen yläpuolella.

Puolustusvoimilla on oikeus edellä 1 momentissa tarkoitettujen alueiden ulkopuolella Puolustusvoimien toimialaan kuuluvia tehtäviä suorittaessaan ottaa lennokki ja miehittämätön ilma-alus teknistä laitetta tai voimakeinoja käyttäen tilapäisesti haltuunsa, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun, jos sen liikkumisen tai muiden olosuhteiden perusteella on todennäköistä, että se vaarantaa maanpuolustusta, Puolustusvoimien erittäin tärkeää toimintaa, tai jos sen kulkuun puuttuminen on tarpeen Puolustusvoimien palveluksessa olevien turvallisuuden suojaamiseksi tai 18 a §:ssä tarkoitetun Puolustusvoimien turvaamistehtävän suojaamiseksi.

Koska poliisilla on yleistoimivalta yleisellä alueella, puolustusvoimista annettuun lakiin lisättiin nimenomaiset säännökset yhteistyöstä poliisin kanssa. Yhteistyötä poliisin kanssa lennokin ja miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumisessa koskevan uuden 15 c §:n mukaan Puolustusvoimien on ilmoitettava ennakolta päällystöön kuuluvalle poliisimiehelle tai poliisin kenttäjohtajalle päätöksestä, jonka perusteella 15 a §:n mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää yleisellä paikalla. Asian laadun niin vaatiessa lennokin tai miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumisen suorittaa poliisi tai se tehdään poliisin yleisjohdossa. Puolustusvoimien on sovittava poliisin kanssa voimakeinojen käyttämistä koskevista menettelyistä yleisellä paikalla.

Lisäksi puolustusvoimista annettuun lakiin sisällytettiin säännökset lennokin ja miehittämättömän ilma-aluksen yksilöintitietojen hankkimisesta, haltuun otetun lennokin ja miehittämättömän ilma-aluksen käsittelystä sekä pöytäkirjan laatimisesta.

Selvitys

Puolustusministeriö pyysi sisäministeriöltä ja pääesikunnalta selvitystä siitä, miten Puolustusvoimien ja poliisin työnjako yleisellä paikalla on toiminut lennokkien ja miehittämättömien ilma-alusten torjunnassa. Sisäministeriö on pyytänyt vastaavaa selvitystä Poliisihallitukselta.

Puolustusvoimista annetun lain 15 c §:n mukaan Puolustusvoimien on ilmoitettava ennakolta päällystöön kuuluvalle poliisimiehelle tai poliisin kenttäjohtajalle päätöksestä, jonka perusteella 15 a §:n mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää yleisellä paikalla. Asian laadun niin vaatiessa lennokin tai miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumisen suorittaa poliisi tai se tehdään poliisin yleisjohdossa. Puolustusvoimien on sovittava poliisin kanssa voimakeinojen käyttämistä koskevista menettelyistä yleisellä paikalla.

Puolustusvoimien ja poliisin työnjako yleisellä paikalla tapahtuvassa miehittämättömien ilma-alusten ja lennokkien torjunnassa on ollut selkeää ja ongelmatonta.

Käytännössä Puolustusvoimien toiminta on rajautunut Puolustusvoimien tehtävän ja heille kuuluvan aluevastuun perusteella Puolustusvoimien alueille. Vastaavasti poliisi on poliisilain (872/2011) 2 luvun 11 a §:n perusteella hoitanut miehittämättömään ilmailuun liittyviä poliisitehtäviä (pääasiassa yleistä järjestystä sekä turvallisuutta häiritsevää ja vaarantavaa toimintaa sekä rikosten tunnusmerkistön täyttävää toimintaa) muilla alueilla. Toiminnan ja toimivaltuuksien käytön selkeys on näkynyt

myös siten, ettei Puolustusvoimien ole tarvinnut erikseen tehdä poliisille ennakkoilmoitusta miehittämättömien ilma-alusten tai lennokkien torjunnasta yleisellä paikalla.

Tämän lisäksi Puolustusvoimien ja poliisin yhteistoiminta miehittämättömien ilma-alusten ja lennokkien torjunnassa on näkynyt muilla tavoilla. Poliisi on hyvin usein pyytänyt Puolustusvoimilta virka-apua puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain (781/1980) 1 §:n 1 momentin 6 momentin (virka-avun antaminen erityishenkilöstön tai erityisvälineistön osalta) perusteella. Virka-apua on pyydetty esimerkiksi suuriin ja merkittäviin huippukokouksiin, jossa varsinkin Puolustusvoimien välineistöä on käytetty miehittämättömän ilmailun valvontaan.

Saadun selvityksen perusteella voidaan todeta Puolustusvoimien ja poliisin työnjaon yleisellä paikalla lennokkien ja miehittämättömien ilma-alusten torjunnassa toimineen ongelmattomasti.

Kansliapäällikkö Jukka Juusti

Vanhempi hallitussihteeri Minnamaria Nurminen

Tiedoksi erityisavustaja Terhi Haapaniemi
erityisavustaja Jirka Hakala
erityisavustaja Janne Torvinen
osastopäällikkö Teemu Penttilä
sisäministeriö
pääesikunta

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi